

Lausunto

01.09.2023

Asia: VN/20525/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitos mahdollisuudesta toimittaa lausunto luonnokseen hallituksen esitykseksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain 5 §:n muuttamisesta. Jakeluvelvoite on ollut, ja on, selkeä, kiistaton ja ennustettava taakanjakosektorin päästövähennyskeino, jota voi olla vaikea korvata yhtä tehokkailla ja varmoilla toimenpiteillä. Jakeluvelvoite on myös keskeisin yksittäinen työkalu, jolla tuetaan biokaasun tuotantoa. Muutokset jakeluvelvoitteeseen vaikuttavat suoraan nykyisten liikennebiokaasua tuottavien laitosten kannattavuuteen ja erityisesti tulevien laitosten investointinäkymiin. Hallitus on kirjannut biokaasun tuotannon kasvattamisen yhdeksi tavoitteeksi. Tällä hetkellä jakeluvelvoite on tässä keskeisin työkalu. Nykyistä työkalua ei voi heikentää ennen kuin mahdolliset uudet työkalut ovat käytössä.

5 §. Uusiutuvien polttoaineiden kulutukseen toimittaminen.

Luonnoksessa esitetään, että pykälän 4 momenttia muutettaisiin sen 2 kohdassa säädettyjen lisävelvoitteiden osalta seuraavasti: vuonna 2024 lisävelvoitteen tasoa alennettaisiin 4 prosenttiyksiköstä 2 prosenttiyksikköön ja vuoden 2025 lisävelvoitetta alennettaisiin 3 prosenttiyksikköön. Suomen Biokierto ja Biokaasu ry esittää, ettei lisävelvoitetasoihin tehtäisi muutoksia.

Perustelut:

- Nykyisen mukaiset lisävelvoitetasot varmistavat tarvittavan tuen kotimaisen liikennebiokaasun tuotannon lisäämiseksi, minkä lisäksi saataisiin lisättyä maataloussektorin CO₂-päästövähennymiä erityisesti lannan varastoinnin osalta ja saataisiin ratkaisuja ravinneylijäämän siirtämiseksi alijäämän alueille kustannustehokkaasti ja näin voitaisiin pienentää vesistöjen ravinnekuormitusta.
- Muutosesitys lisävelvoitteiden alentamiseksi on ristiriidassa hallitusohjelmassa olevien kirjausten kanssa biokaasun osalta. Muutosesitys on arviomme mukaan erittäin kriittinen kotimaisen biokaasun tuotannon edistämisen ja ylipäättänsä omavaraisuuden edistämisen näkökulmasta. Hallitusohjelman mukaan hallitus haluaa huolehtia biokaasun investointiympäristöstä ja kannustavasta rahoituksesta biokaasutuotannon lisäämiseksi. Lisäksi hallitus haluaa edistää etenkin raskaan liikenteen tarpeisiin soveltuvan kotimaisen biopolttoaineen ja biokaasun valmistusta ja jakelua. Erityisesti maataloussyötepohjaista biokaasun tuotantoa halutaan edistää.
- Perustelumuistion vaikutusten arvioinnissa tuodaan esille, että lisävelvoitteen osuus hinnan noususta olisi alle yhden sentin litralta, joka voitaisiin välttää nyt esitetyillä muutoksilla. Perustelumuistiossa todetaan myös, että jakeluvelvoitteen lisävelvoitteen alentaminen vaikuttaisi erityisesti biokaasutoimialaan. Lisäksi todetaan myös, että biokaasulla täytetään tyypillisesti yleisvelvoitteen lisäksi lisävelvoitetta, sillä biokaasun tuottamiseksi käytetään pääosin jakeluvelvoitelain liitteen mukaisia raaka-aineita. Perustelumuistiossa todetaan, että lisävelvoitteen alentaminen hidastaisi kyseisistä raaka-aineista valmistetun biokaasun kysynnän kasvua, lisäisi epävarmuutta tulevasta kysynnästä ja siten se voisi jatkossa heikentää alan investointien houkuttelevuutta. SBB:n yhtyy näihin perustelumuistiossa oleviin arvioihin ja haluaa todeta lisäksi, että esitetyt muutokset yhdistettynä vuoden 2024 valtion talousarvioesitykseen ovat kokonaisuudessaan kohtuuttomat biokaasusektorin näkökulmasta.

Koko keinovalikoima on otettava uudelleen tarkasteluun

Esitämme, että keinovalikoimaa tarkastellaan kokonaisuutena ennen jakeluvelvoitteen jatkomuutoksia (syksyllä 2024 aiottu HE). Tarkastelussa on tärkeä arvioida tieliikenteen, päästövähennystarpeet ja -mahdollisuudet, energiaverotusratkaisut ja muut toimet kotimaisen biokaasun tuotannon ja käytön edistämiseksi. Nämä tulee ottaa osaksi tarkastelua, mitä on määrä tehdä hallitusohjelman ”jakeluvelvoitteen joustomekanismin” arviointia ja toimeenpanoa.

Perustelut:

- Jakeluvelvoitteeseen hallitusohjelman esittämät muutokset ovat radikaaleja ja lisäävät tieliikenteen päästöjä ja uhkaavat näin taakanjakosektorin päästövähennystavoitteiden saavuttamista. Jakeluvelvoitteeseen kaavaillaan hallitusohjelman mukaiseksi muutoksia paitsi velvoitetasoihin, niin myös sakkomaksutasoihin että soveltamisalan laajentamiseen. Hallitusohjelman mukaisesti ollaan myös alentamassa polttoaineiden valmisteveron CO₂-päästökomponenttia. Veromuutosta ei ole otettu huomioon perustelumuistiossa esitetyissä vaikutusten arvioinneissa.

- Muutokset jakeluvelvoitteeseen vaikuttavat suoraan nykyisten biokaasulaitosten kannattavuuteen ja erityisesti tulevien uusiutuvien polttoaineiden tuotantolaitosten investointinäkymiin. Investointien toteutumisen kannalta olisi erittäin tärkeää varmistaa ohjauskeinojen jatkuvuus ja pitkäjänteisyys.
- Suomessa biometaanin/biokaasun tuotannon kasvattamisen pääkeinoksi on valittu jakeluvelvoite. Biokaasun verottomuusedusta luovuttiin sen tehottomuuden vuoksi sekä sen vuoksi, ettei se istunut hyvin EU:n valtioneuvoston päätöksen mukaisesti. Ruotsissa on päätetty ottaa käyttöön uusi biometaanin tuotantotukimalli. Suomalaiset biokaasun tuottajat ja jakelijat kokevat, että jakeluvelvoite on erinomainen keino vauhdittaa kotimaisen tuotantokapasiteetin kasvua ja vahvistaa kysyntää.

Vaikutukset jakelijoihin

Olemme yhtä mieltä perustelumuistion kanssa, että jakeluvelvoitteen alentaminen vaikuttaa negativistisesti tulevaisuuden investointeihin. Perustelumuistio tuodaan mielestämme hyvin esille se, että muutos vaikuttaa negatiivisesti erityisesti biokaasutoimijoihin. Kaikki biokaasun jakelijat ovat myös biokaasun tuottajia joko suoraan tai välillisesti. Jakeluvelvoitteen merkitys biokaasutoimijoille on erittäin merkittävä.

Muistiossa ei oteta kantaa Suomessa vireillä oleviin synteettisten polttoaineiden valmistukseen liittyviin investointeihin, joihin muutosesityksellä eittämättä on vaikutusta negatiivisesti.

Vaikutukset ympäristöön

Muutos nostaa tieliikenteen päästöjä, ja se uhkaa näin nostaa myös taakanjakosektorin päästöjä. Arviomme mukaan muutokset jakeluvelvoitteeseen edellyttävät koko ohjauskeinovalikoiman uudelleen tarkastelua ja asemointia tieliikenteen/taakanjakosektorin päästöjen vähentämiseksi. Nyt ei ole selvää, mihin investoinnit halutaan kohdistaa taakanjakosektorilla. Tämä tulisi kirkastaa kiireesti.

4.2.3 Vaikutukset julkiseen talouteen

Perustelumuistiossa todetaan, että muutosesitys nostaisi valtion valmisteverotuloja 146 miljoonaa euroa. Tässä haluamme huomauttaa, että hallitusohjelman mukaisesti tullaan myös alentamaan polttoaineen valmisteveron CO₂-päästökomponttia. Täten tulot eivät olisi niin suuret. Perustelumuistiosta ei myöskään käy ilmi, miten valmisteverotukseen tehtävät muutokset vaikuttavat liikennesuoritteeseen ja tätä kautta päästökehitykseen. Tämä vaikuttaa myös muiden toteuttamisvaihtoehtojen tarkasteluun (5.1.), jossa nestemäisten liikennepolttoaineiden verotusta olisi laskettu.

Virolainen-Hynnä Anna
Suomen Biokierto ja Biokaasu ry